

نقش دولت‌های استعماری در بازتعریف معماری مسکونی ایران^۱

* مسعود کوچکیان

E-mail: Masood1790@gmail.com

** سیمون آیوازیان

E-mail: ayvasimon@yahoo.com

*** ویدا نوروزبرازجانی

E-mail: vid.norouz_borazjani@iactb.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۷/۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۸/۴

چکیده

مدرنیزاسیون طی یکصد سال گذشته، معماری مسکونی ایران را به فضایی مبهم کشانده که دولت‌های استعماری در آن نقش اساسی داشته‌اند. این مقاله بر آن است تا ابعاد این فرایند استعماری را در فضای معماری مسکونی بررسی کند. پرسش اصلی این است که چرا دولت‌های غربی در راستای اهداف استعماری خود، تغییر ساختار معماری مسکونی ایران و الزامات مربوط به خانه‌داری را هدف قرار داده‌اند. فرضیه این نوشتار با بررسی تاریخی - تحلیلی اقدامات غرب و نیروهای محافظه‌کار داخلی آن است که برخورد چند بُعدی ایرانیان نسبت به ماهیت معماری مسکونی، نقش اساسی در باز تعریف ایده‌های مصرف‌گرایی، جنسیتی، طبقاتی و هویت ملی ایران داشته است. ترویج این عناصر هدف اصلی نیروهای استعماری بوده است. این پژوهش به شیوه‌ی کیفی مدوّن شده و در واکاوی پرسش مطرح در آن، گردآوری داده‌ها به طریق کتابخانه‌ای انجام پذیرفته و از روش تحلیلی بهره جسته است.

کلید واژه‌ها: استعمار، معماری مسکونی، مصرف‌گرایی، هویت ملی.

۱. مقاله مستخرج از رساله دکتری با عنوان «دگرگونی معماری مسکونی ایران با محوریت مؤلفه‌های اجتماعی و اقتصادی (۱۳۲۰-۱۳۷۶)» از دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی در حال انجام است.

* دانشجوی دوره دکتری رشته معماری، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران. نویسنده‌ی مسؤل

** استاد تمام دانشگاه تهران، رشته معماری، عضو هیأت علمی پردیس هنرهای زیبا دانشگاه تهران، رشته

معماری و عضو هیأت علمی مدعو دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

*** استادیار و عضو هیأت علمی گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد

تهران مرکزی